

Editorial

altera dedică, iată, un nou spațiu dezbaterii privind multiculturalismul, un argument în plus pentru a sublinia că, dincolo de inerentele conotații de modă și efemeritate, fenomenul în sine este o prezență redutabilă în societatea contemporană, iar analiza sa se impune.

O dispută subiacentă, discretă, dar nu mai puțin pregnantă, încearcă să elucideze în ce măsură multiculturalismul și interculturalismul sînt sau tind să fie termenii unei dihotomii, o dihotomie pe care, cel mai frecvent o regăsim în clasificările „european” versus „american”. Este de domeniul evidenței că o asemenea dihotomie culturală există și că ea produce efecte, ceea ce nu diminuează importanța incursiunii analitice în ambele teritorii. Chiar dacă europenii preferă să se refere la interculturalitate — uneori folosind această variantă pentru a induce distincția valorică între autohtonitate și imigrație —, iar americanii utilizează termenul de multiculturalitate cu o acoperire mult mai largă decît pe vechiul continent, explorarea ambelor terminologii nu poate fi decît benefică, într-o lume tot mai interdependentă. În definitiv, Continentul are a da răspunsuri felului cum va integra, fără a modifica, minoritățile sale „noi”, iar România, pentru a ne referi la propriul nostru areal, are de căutat răspunsuri la integrarea minorităților sale, din care cele istorice relevă mai degrabă domeniul intercultural, iar cele noi, sau percepute ca atare, romii în primul rînd, ar constitui domeniul multiculturalului.

Opiniile sînt împărțite, aprofundarea conceptelor și îndeosebi analiza realităților domestice se află la un timid început. Ca atare, **altera** își deschide paginile acestui dialog subsecvent.

Eseul „clasic” al lui Joseph Raz, prestigios reprezentant al liberalismului filozofic, afirmă că în circumstanțele actuale ale societăților industriale sau postindustriale contemporane, atitudinile politice de încurajare a prosperității, culturale sau materiale, a unui grup cultural din societate, și respectarea identității acestora este justificată și justificabilă prin luarea în considerație a valorii libertății și demnității umane. Această concluzie este o chemare către guverne, spune Raz, să întreprindă acțiuni care să meargă dincolo de simpla conturare a unor politici menite să încurajeze toleranța și nediscriminarea. Liberalismul multicultural recunoaște importanța apartenenței neîngrădite a individului la un grup cultural și legitimitatea căutării confortului existențial și în comunitate.

Valoroasele studii originale ale lui Levente Salat și Radu Neculau, care dincolo de abordări teoretice inedite consacră o atenție specială interpretărilor românești ale fenomenului, nu fac decît să confirme observațiile de mai sus. Este meritul lui Salat și Neculau să fi adus în teatru de luptă instrumente ale reflecției intelectuale și de a lansa provocarea analizării fenomenului în context românesc, dar cu explorarea benefică a literaturii de specialitate.

Într-o temperată *altera pars*, Adrian Marino, veteranul incontestabil al sincronismului românesc, interpretează cu certe beneficii logice, partitura avocatului diavolului, atrăgînd de fapt atenția că, în orice dezbateri onestă, există o necesară prudență, care pornește de la simpla constatare a faptului că realitatea depășește prin complexitate teoriile cele mai elaborate.

Rubrica *Document* găzduiește o incitantă paralelă între Raportul oficial al Guvernului României referitor la aplicarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale și Raportul paralel redactat de Gabriel Andreescu. Autorul, cu remarcabila și cunoscuta sa capacitate analitică, explorează în detaliu o realitate pe care o consideră perfectibilă. Paralela dintre discursul oficial și cel al militantului relevă falia profundă între indiferență și atitudinea morală. Dincolo de valoarea documentară, alăturarea celor două analize ale aceluiași fenomen, dezvăluie periculoasa remanență în sfera oficială a dublului discurs și trezește aprehensiuni cu privire la capacitatea de reformă profundă a instituțiilor, atîta vreme cît ele rămîn dominate de discursul oportunist.

De un interes deosebit sperăm să se bucure și scrierile a doi debutanți în paginile revistei noastre. Primul, un studiu incitant al lui Răzvan Pârâianu dedicat unui conflict istoric din spațiul nostru cultural dintre modernismul urbanist și tradiționalismul ruralist, de o actualitate care dă de gîndit și după aproape de un secol, studiu aplicat imaginii mediului urban în gîndirea și poezia a doi ardeleni, făcînd parte astăzi din Pantheonul culturii noastre central-europene: Ady și Goga.

Cel de al doilea, un studiu de caz al lui Attila Z.Papp, care prin intermediul unui pretext cu semnificații simbolice relevante (un meci internațional de hochei transformat în scandal politic), dezvăluie adînci, deși greu descifrabile adevăruri ale relațiilor complexe româno-maghiare.

În fine, **altera**, fidelă tradiției sale, prin rubrica *Dialog* consacră un spațiu corespunzător incursiunii în istoria Transilvaniei, 1848-1849 fiind o destinație promițătoare, dacă ambiționăm să înțelegem fracturile cărora și azi le facem față. Chiar dacă răspunsurile istoricilor chestionați nu depășesc deocamdată limitele unei prudențe științifice excesive, premiera redacțională a unui astfel de dialog, sperăm să aibă o evoluție promițătoare.